

1 / 2 0 0 3

Kiitotie

Oopperatähdet

*Cynthia Makris ja Raimo Sirkkä:
Tärkeintä sisäinen onnellisuus s. 22*

Pelastuspalvelu
jatkuvassa valmiudessa s. 4

Kiitotie

T ä s s ä n u m e r o s s a

- 3 Päätoimittajalta
- 4 Pelastuspalvelu jatkuvassa valmiudessa
- 10 Jyväskylän lentoasema luottaa tulevaisuuteen
- 12 Aaltoliiketta Jyväskylässä
- 20 Internet-sivuilta matkustajan turvaohjeet
- 22 Savonlinnan Oopperajuhlien Raimo Sirkiä ja Cynthia Makris
- 26 Kännykkä kertoo lentotiedot
- 28 Low cost – toisenlainen lentomatka
- 32 Suomen Ilmailumuseossa aika lentää
- 36 Professori Lea Pulkkinen & lapsen näkökulma

Kiitotie
Ilmailulaitoksen asiakaslehti 1/2003
ISSN 1456-0631
30.06.2003

Julkaisija
ILMAILULAITOS
PL 50, 01531 Vantaa
puh. (09) 82 771
fax (09) 8277 2090

Päätoimittaja
Irmeli Paavola
irmeli.paavola@fcaa.fi
puh. (09) 8277 2002
fax (09) 8277 2090

Toimitus
Nina Pinjola
Mediafocus Oy
nina.pinjola@mediafocus.fi

Valokuvat
Marja Helander ja
Jyrki Komulainen

Graafinen suunnittelu
Päivi Vainionpää
Linea Nera Oy

Painopaikka
Libris Oy

Tervetuloa lentomatkustaja!

Lentoliikenteen perusedellytykset ovat Suomessa parem-
massa kunnossa kuin koskaan. Viime marraskuussa valmis-
tuneen Helsinki-Vantaan kolmannen kiitotien asteittainen
käyttöönotto etenee suunnitelmien mukaisesti, ja kiitotiel-
le asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin.
Lentoliikenteen sujuvuus ja viiveettömyys ovat huippu-
luokkaa. Ilmailulaitoksen matkustajaterminaalit ovat viime
vuosikymmenen saneeraus- ja uudisrakentamisen jäljiltä
hyvässä kunnossa, uudistettu lennonvarmistusjärjestelmä
takaa turvalliset ja sujuvat palvelut lentoliikenteelle.

Puolentoista vuoden takainen syyskuun 11. päivä
muutti lentoliikennebisnestä enemmän ja pysyvämmän
kuin monikaan arvasi. Sen jälkeinen maailman herkisty-
minen erilaisille uhille - todellisille ja luulotelluille - on
tehnyt lentoliikenteestä yleisen turvattomuudentunteen
uhrin. Lentoliikenne on nyt maailmanlaajuisesti tilan-
teessa, jossa se yleisen terrorismin pelon, Irakin sodan ja
sarsin heikentämänä käy kiihvasta henkiinjäämistaistelua.
Alan ahdingon jatkuminen kohta kaksi vuotta on pakotta-
nut lentoyhtiötä miettimään uudelleen toimintatapojaan
ja uusia selviytymiskeinoja.

Halpalentoyhtiöt ovat muuttaneet lentoliikennemark-
kinoita ja tuoneet lentomatkustuksen piiriin aivan uusia
matkustajia - myös Suomessa. Halpalentoyhtiöt eivät ole
näiden vuosien keksintö, mutta ilmiön leviäminen on nyt
kiihkeämpää kuin koskaan. Ajan henki on otollinen kus-
tannusten säästämiseksi. Näyttää siltä, että matkustaja on
valmis tinkimään mukavuudestaan, kun vain matkan hin-
ta halpenee.

Ilmailulaitos seuraa valppaasti lentoliikenteen muu-
toksia. Halpalentoyhtiöiden tarpeisiin on vastattu muut-
tamalla Tampere-Pirkkalan entinen rahtiterminaaliksi low
cost -terminaaliksi vain välttämättömine palveluineen.
Kokemusten karttuminen vasta osoittaa, kuinka paljosta
matkustaja lopulta on valmis luopumaan, ja mikä on tuot-
teen pitkäkestoinen hinta/laatusuhde. Aiheesta enemmän
tässä lehdessämme.

Turvallisuus on Ilmailulaitoksen toiminnan tärkein arvo.
Käytännössä se konkretisoituu mm. lentoasemien jatku-
vana pelastusvalmiutena lentoliikenteen aikana. Esim.
tarvitavat kolmen minuutin valmistajat edellyttävät,
että Helsinki-Vantaalla on kolme pelastusasemaa, joita
miehitetään kiitoteiden käyttötilanteen mukaisesti. Vain
näin täyttyy kansainvälinen turvallisuusvaatimus. Helsin-
ki-Vantaan lentoaseman ja Vantaan kaupungin yhteinen
pelastuskeskus on otettu käyttöön tänä keväänä. Siitäkin
enemmän sisäsivuilla.

Lentoliikenteen tulevaisuus huolestuttaa paitsi yleis-
maailmallisesti, myös meillä Suomessa. Pinta-alaltaan
laajan maan liike-elämälle ja sosiaaliselle toimivuudelle
kotimaan lentoliikenne on tärkeä. Jos lentoliikenteen reit-
tejä joudutaan tulevaisuudessa supistamaan, se muuttaa
monen alueen toimintaedellytyksiä huomattavasti. Lento-
liikennealalla toimivat, niin lentoyhtiöt kuin Ilmailulaitos,
ponnistelevalle ankarasti tämän liikennemuodon kehityksen
turvaamiseksi. Tervetuloa lentämään!

Ilmailu Pankki

Pelastuspalvelu

jatkuvassa valmiudessa

Naulakossa roikkuu pitkä rivi keltaisia päällystakkeja ja lattialla nököttää vieri vieressä saapaspareja. Saappaiden päälle on kääritty haalarit makkaralle niin, että niihin on helppo pujahtaa sisään. Helsinki-Vantaan lentoaseman palo- ja pelastusasemalla palomiesten varusteet odottavat lähtövalmiina hälytystä.

Hälytyksen tullessa palomiesten ja -autojen on ehdittävä kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön määräyksen mukaisesti kolmessa minuutissa mihin tahansa lentokentän tai kiitotien kolkkiaan. Helsinki-Vantaalla kiitoteitä on kolme, joista kaksi ovat rinnakkaisia. Yhden kiitotien pituus on noin kolme kilometriä.

– Jotta voisimme saavuttaa minkä tahansa kohdan kiitoteillä kolmessa minuutissa, miehiä ja autoja päivystää alueella kolmessa eri kohdassa, kertoo pelastuspäällikkö Jouni Roos.

Pääpelastuskeskus sijaitsee varsinaisen lentokenttäalueen ulkopuolella teknisellä alueella. Ensimmäisen ja toisen kiitotien risteyksessä on sivuasema, jossa päivystää kerrallaan yksi mies ja auto. Tämä tullaan tosin korvaamaan kiitote 2. viereen rakenteilla olevalla asemalla. Kolmas ja uusi pelastusasema avattiin marraskuussa samaan aikaan kolmannen kiitotien kanssa.

Kaiken tämän lisäksi lentoasema-alueelle on myös juuri valmistunut Vantaan kaupungin pelastuslaitoksen, lentoaseman pelastuspalvelun ja Ilmailulaitoksen ammatillisen erikoisoppilaitoksen Avia Collegen yhteinen pelastuskeskus. Siellä kuitenkin päivystävät vain Vantaan pelastuslaitoksen palomiehet.

PANTTERIT HURISEVAT TYYTYVÄISINÄ

– Uuden pelastusaseman ja -keskuksen lisäksi olemme saaneet viimeisen vuoden aikana käyttöön nimenomaan lentokentille tarkoitettuja uusia Panther -paloautoja, Jouni kertoo.

Helsinki-Vantaan lentoaseman palomiehet ovat 30 sekunnin kuluessa hälytyksen annosta valmiina lähtöön.

Tavalliseen paloautoon verrattuna pantterit ovat matalampia. Niillä voidaan saavuttaa korkea ajonopeus ilman, että auto menettää hallintansa. Niin vanhojen kuin uusienkin paloautojen katoilla on sammutustykkit, joiden avulla sammutusneste saadaan leviämään laajalle alueelle. Yksi auto sisältää 12 000 litraa vettä ja 1 500 litraa vaahtonestettä. Autoon mahtuu neljä palomiestä, mutta sitä voi tarvittaessa operoida yksin.

– Uusia paloautoja ei ole rekisteröity, sillä niitä voidaan käyttää vain lentokenttäalueella. Poikkeusluvan turvin ne ajettiin Itävallasta Saksan halki autolautalle. Komeat uutuokaiset olivat keränneet Saksan moottoriteillä ihailevia katseita.

VAARATILANTEET OVAT HARVINAISIA

Pääpelastusaseman tiloissa leijaillee kerosiinien katku, joka on peräisin viereiseltä lentokoneiden huoltoalueelta. Polttoainetta yhden koneen säiliöihin mahtuu kerrallaan tu-

hansia litroja, joten mahdollinen lentokoneen tulipalo leviäisi nopeasti. Pelastuspäällikkö Jouni Roos korostaa sanaa mahdollinen, sillä lentokonepaloja ei lentoasemalla ole ollut sen historian aikana.

– Itse asiassa en muista urani ajalta muutenkaan kuin yhden todellisen vaaratilanteen. Tällöin pienkoneen laskeuteline ei tullut alas, joten kone joutui laskeutumaan ns. mahalleen. Olimme mahdollisen palon varalta vaahdotaneet kiitotien valmiiksi. Kone laskeutui hallitusti, ja vain siivet vahingoituivat.

Lento-onnettomuusvaarasta hälytetään Helsinki-Vantaalla noin 2 - 3 kertaa kuukaudessa.

– Normaalisti varsinaista vaaraa ei siis todellisuudessa ole, mutta esimerkiksi laskeutumistelineen merkkivahdosta syntyneestä seurauksesta kuitenkin automaattisesti hälytys. Tällaisessa tapauksessa kone lentää lennonjohtotornin yli, jolloin lennonjohtaja varmistaa kiikareilla, että telineet laskeutuvat ja kone voi tulla laskuun.

Helsinki-Vantaan lentoaseman pelastuspäällikön Jouni Roosin vastuulla on noin 303 hehtaarin kokoinen terminaali- ja pysäköintialue.

Lentokenttäpaloauto nielee sisuksiinsa 12 000 litraa vettä ja 1 500 litraa vaahtonestettä.

Helsinki-Vantaan lentoaseman uusi kolmas kiitotie on saanut rinnalleen uuden pelastus- aseman ja uusia paloautoja.

Palo- ja pelastustoiminta ei rajoitu kiitotiealueelle, vaan kattaa koko lentoaseman ja sen kiinteistöt.

– Suurempia tulipaloja ei ole ollut terminaali- tai pysäköintialueellakaan. On itse asiassa pieni ihme, että olemme välttyneet esimerkiksi autopaloilta. Lentoasema-alueella on keskimäärin noin 8 000 autoa, mikä vastaa jo kohtalaisen kokoisen kaupungin automäärää.

ENSIAVUSTA LINTUJEN KARKOTTAMISEEN

Tärkeä osa palomiehen arkea on niin matkustajien kuin lentoaseman työntekijöiden ensiavusta huolehtiminen mahdollisissa sairaustapauksissa. Helsinki-Vantaan pelastuspalvelu saa kuukaudessa keskimäärin 120 hälytystä, joista suurin osa on sairauskohtauksista johtuvia tai automaattisia kiinteistöhälytyksiä.

Lentoaseman pelastustoimintaan kuuluva erikoisuus on lintu- ja riistaeläintorjunta, vaikka myös kunnallisella puolella palomiehet voivat joutua pelastamaan käärmeen asuintalosta tai hakemaan kissan alas puusta.

– Lentokenttäalueella majailevat eläimet, kuten jänikset, hirvet, peurat ja erityisesti linnut voivat aiheuttaa tarpeettomia vaaratilanteita. Kenttäalue on rajattu yli kaksimetrisellä aidalla, mutta tämä ei estä esimerkiksi hirviä hyppäämästä yli. Ensijaisesti eli 90 prosentissa tapauksista eläimet saadaan häytyttämällä pois alueelta, Jouni kertoo.

Joidenkin vuorossa olevien palomiesten tehtäviin kuuluu alueen tarkkaileminen mm. huoltoteitä kiertämällä. Myös lennonjohto seuraa tilannetta ja ilmoittaa esimerkiksi lintuparvista. ■

Palomies paikallaan

Pasi Karjalainen on vielä tuore kasvo Helsinki-Vantaan lentoaseman palo- ja pelastuslaitoksella. Pasi aloitti työt lentoasemalla marraskuussa. Aiemmin hän toimi palomiehenä Helsingin kaupungin leivissä Haagassa.

– Pehdyttämiskurssin aikana käytiin läpi lentoaseman ja pelastuslaitoksen toiminta, ajoneuvot, välineet ja sammutustaktiikka. Syksyllä osallistun toiseen koulutusjaksoon, jossa tutustutaan erilaisiin konetyyppeihin, Pasi kertoo.

Helsinki-Vantaan pelastuspalvelussa työskentelee yhteensä 48 palomiestä. Kun kaikki kiitotiet ovat käytössä, vuorossa olevan miehistön minimivahvuus on 10 henkilöä. Kyseessä on Suomen ainut tiettyyn toimintaan erikoistunut niin sanottu ammattipalokunta.

– Harjoittelemme usein sammutustaktiikkaa eli käymme teoriassa läpi, miten onnettomuustilanteessa toimitaan. Suunnittelemme, mikä on kunkin palomiehen rooli, miten miehistö sijoitetaan ja resurssit jaetaan onnettomuuden sattuessa. Kiertelemme myös terminaaleissa ja käymme läpi sammutusreitit eri kohteisiin.

– Esimerkiksi tänään meillä oli karttarajoitus. Harjoittelimme suunnistamista tilanteessa, jossa lentokone olisi tehnyt pakkolaskun lentoasemaa ympäröivään metsään.

Helsinki-Vantaalla töitä tehdään vuoroissa niin, että yksi vuoro kestää 24 tuntia, jonka jälkeen on kaksi vuorokautta vapaata. Kolmas pelastusasema on tosin auki vain päivällä kiitotien aukioloaikojen mukaisesti.

Työvuoro alkaa aamulla kahdeksalta, jolloin pääasemalla jaetaan vuorossa oleville tehtävät ja päivystysasemat.

– Varsinainen työ alkaa sillä, että tarkistamme paloautot ja välineet, kuten sairaankuljetustarvikkeet. Tämän jälkeen on usein harjoituksia.

Osa palomiesten työnkuvaa on fyysisen kunnon ylläpito.

– Käymme yleensä kerran työvuoron aikana kuntosalilla. Pääpelastusaseman yhteydessä on myös sählykenttä, Pasi kertoo.

Pelastusaseman punttisalilla nostetaan sen verran kovia painoja, että siinä ei heikompi pärjäisi. Parhaimmillaan tai pahimmillaan palomiehet voivat joutua kantamaan 20 - 30 kilon painoisia varusteita ja kalustoa.

Entä käykö aika pitkäksi, kun varsinaisia paloja on niin vähän?

– Päinvastoin. En todellakaan toivo, että tapahtuisi mitään, tai olisin väärässä ammatissa, Pasi summaa. ■

Palomies Pasi Karjalainen kantaa olallaan vaahdonsekoitinta.
Vaahto syntyy, kun letkusta tuleva vesi ja vaahdoneste sekoittuvat ilmaan.

Jyväskylän lentoasema

Jyväskylän lentoasemalla on tekemisen maku: laajennushankkeet etenevät hyvää vauhtia, ja lentoasemaa ympäröivän maa-alueen hyödyntäminen on lähtenyt liikkeelle.

Jyväskylän lentoaseman päällikkö Markku Linna uskoo, että lentoliikenteen laskusuunta on nyt taittunut Suomessa, ja pikkuhiljaa matkailijoiden määrä alkaa kasvaa.

Ainakin Jyväskylässä luotetaan tulevaisuuteen, sillä lentoaseman matkustajaterminaalin laajennuksen rahoitus on järjestyksessä, ja työt käynnistyvät syksyllä 2003. Myös lentoaseman välittömään läheisyyteen nousevan logistiikkakeskuksen rakentaminen on jo alkanut.

– Uskon, että ensi keväänä valmistuva keskus houkuttelee paikalle muitakin yrittäjiä, joille sijoittuminen lentoaseman palvelujen lähelle on etu, Linna sanoo.

MATKAILUN HELMET

Jyväskylän lentoaseman kautta kulkee vuosittain lähes 200 000 matkustajaa. Heistä suurin osa on seudulla sijaitsevien, kansainvälisesti toimivien yritysten työntekijöitä. Liikematkustajia Jyväskylään tuovat myös monet kansainväliset kongressit ja kokoukset sekä yliopisto.

Matkailijoita paikkakunnalle houkuttelevat suuret tapahtumat, kuten jokavuotinen rallin MM-sarjan Suomen osakilpailu Neste Ralli. Markku Linna näkeekin sekä matkailun että yhteistyön alueen matkailuyritysten kanssa elintärkeinä asioina lentoasemalle.

– Meidän on yhdessä ponnisteltava Väli-Suomen tunnetuksi tekemiseksi Euroopassa ja kauempanakin. Vain siten voimme kasvattaa tänne tulevien ulkomaalaisten matkailijoiden määrää.

Luottaa tulevaisuuteen

Jokaisella lentoasemalla on Markku Linnan mukaan ainakin yksi matkailuvaltti ylitse muiden – yksi helmi – kuten hän sanoo. Jyväskylässä se on Neste Ralli Finland.

– Elokuussa ajettava ralli näkyy lentoasemalla jo viikkoja ennen h-hetkeä. Täällä liikkuu ajajia, mekaanikkoja ja muuta ralliväkeä. Heitä saapuu reittilennoilla ja yksityiskoneilla. Jotkut tallit ovat käyttäneet rullaustietä autojensa testaukseen. Lisäksi lentoasema on tehnyt sopimuksen lehdistön käyttöön varattujen autojen pysäköintipaikoista ja luovutuksista.

Linna muistuttaa, että lentoasema on ensimmäinen paikka, jonka matkailija kohtaa paikkakunnalle tullessaan.

– Matkailijan pitäisi jo lentoasemalla saada hyvä kuva siitä, mitä kaikkea alueella on hänelle tarjottavana.

– Rallin näkyvyys lentoasemalla voi antaa esimerkiksi liikeasioissa saapuvalle virikkeen lähteä katsomaan ajoja, Linna jatkaa.

ILMAVOIMAT VAHVASTI MUKANA

Jyväskylän lentoasemalla siviili- ja sotilasliikenne toimivat tiiviissä yhteistyössä. Lentoasemalle on sijoitettu Ilmavoimien Tukilentolaivue, ja lähes puolet lentoaseman liikevaihdosta tulee sotilasilmailusta.

– Ilmavoimien osuus lentoasemalla kasvaa, kun alkeiskoulukoneen ohjaajakoulutus siirtyy Kauhavalta tänne. Se lisää lennonjohto- ja muiden lentoasemapalvelujen tarvetta ja vilkastuttaa muutenkin lentoaseman elämää, Markku Linna toteaa.

Aaltoliikettä Jyväskylässä

Jyväskylän kesässä tapahtumat vyöryvät päälle aaltojen tavoin. Samalla kun Laukaan asuntomessut kutsuvat tutustumaan suomalaisen asumisen unelmiin, tarjoaa Jyväskylän Kesä -festivaali poikkitaiteellisia elämyksiä koko perheelle. Jos vauhti kiihtyy liikaa elokuisessa Neste Rallissa, voi hermojaan lepuuttaa laivamatkalla kauniilla Päijänteellä.

Laukaan asuntomessuilla palataan asumisen juurille

*Asuntomessut
Laukaassa
11.7.-10.8.2003*

Onko olemassa suomalaisempaa unelmaa kuin koti järven rannalla, oma rantasauna ja aaltojen liplatus laiturin alla?

Kesän asuntomessuilla Laukaassa, noin 20 kilometrin etäisyydellä sekä Jyväskylästä että Tikkakoskella sijaitsevasta Jyväskylän lentoasemasta, toteutuvat suomalaisen asumisen unelmat: keskelle kirkonkylää, järven rannalle, on rakennettu koteja rantasaunoineen ja venelaitureineen.

Messualue käsittää kokonaisen niemen Saravedellä, joka kuuluu Keiteleen ja Päijänteen yhdistävään kanavareittiin. Yli 400 vuotta vanhaan pappilamiljööseen ja jo esihistoriallisina aikoina löydettyyn kauniiseen rantamaisemaan on rakennettu yhteensä 24 omakotitaloa ja kolmisenkymmentä rivitaloasuntoa. Sisustettuja näyttelykohteita on lähes 40.

– Messuniemellä on ollut asutusta jo yli 6 000 vuotta sitten, tarkentaa projektipäällikkö Olli Vaittinen. – Täältä löytyy myös Suomen laajin kalliomaalausesiintymä, mikä selittää asuntomessujen logossa kurkistelevan hirven.

HARMONINEN KOKONAISUUS

– Asuntomessualue muodostaa yhden messuhistorian harmonisimmista kokonaisuuksista, Olli Vaittinen jatkaa.
– Tavoitteenamme on ollut, että messuniemi näyttää tasa-

painoiselta kaikista katselusuunnista ja etenkin järveltä. Messualueen uutuudet eivät hypi katsojan silmille, vaan ne löytyvät talojen sisältä.

Alueella on muun muassa kaksi taajamaan hyvin soveltuvaa hirsitaloa. Rantasalmi Oy:n Valon Herra -nimisen hirsitalon julkisivu on hillitty, mutta järvenpuoleista seinää hallitsee valtava ikkuna, jonka läpi asukkaat voivat ihaila vuodenaikojen mukaan vaihtuvaa järvimaisemaa, vaikka *Vivaldin Neljää vuodenaikaa* kuunnellen. Talon erikoisuuksiin kuuluu nimittäin huippuluokkaa oleva äänentoisto.

Puutalon Kompassi-talossa tuntee olevansa laivan komentosillalla. Kaikista ikkunoista on näkymä järvelle, ja olohuoneen suurista ikkunoista voi seurata liikennettä Laukaan kauniissa vierasvenesatamassa.

Alueen omakotitaloista kahdeksalla on oma ranta, joten messuvieraat pääsevät tutustumaan nykyaikaisiin rantasaunoihin sekä venelaitureihin ja -vajoihin. Messuperheet ovat rakennuttaneet myös suomalaisittain eksoottisia kivi-rakenteisia rantasaunoja.

SUOMEN SUOSITUIN KESÄTAPAHTUMA

– Asuntomessut on tutkitusti Suomen kiinnostavin kesätapahtuma, joka lyö laudalta jopa Suomi-Ruotsi-maot-telun, kertoo messujen tiedottaja Enna Heilala. – Nämä

Unelma suomalaisesta kodista järven rannalla toteutuu Puutalon Kompassi-talossa, jossa järvi näkyy kaikista ikkunoista.

ovat järjestyksessä 34. asuntomessut, ja odotamme tänne noin 200 000 messuvierasta.

Autojen pysäköintialueelta on vajaan kilometrin kävely- tai messujunamatka messuniemelle. Reitti kulkee pitkin Laukaan kirkonkylän pääraitia, jonka varrelle sijoittuu myös yksi messujen mielenkiintoisista oheiskohteista: entinen pankki, johon on rakennettu asuntoja nuorille. Asuntojen sisustuksesta vastaa Alvar Aalto -museo.

Messualueelle pääsee myös vesiteitse Jyväskylästä.

PAIKKA HILJENTYMISELLE

- Pappilaperinteet liittyvät mielenkiintoisella tavalla messutapahtumaan, Enna Hietala kertoo ja lisää: – Laukaan seurakunnan kirkkoherra puolisonsa kanssa on yksi messurakentajista.

Messuniemellä sijaitsevasta vanhasta pappilan väentuvasta Laukaan seurakunta tekee hiljentymispaikan messuvieraille. Miljööseen kuuluvaan luhtiaitaan tulee puolestaan Jan-Erik Anderssonin taidenäyttely.

Messuvieraat löytävät vanhan Papintien ohella messuniemeltä Piispankujan ja Suntionkujan. Kirkkoherran uusi osoite on mitä sopivin: Messukatu.

Lisätietoja: www.asuntomessut.fi
ja www.laukaa.fi/asmessut

Toiminnanjohtaja Tanja Rasi odottaa innolla Jyväskylän Kesää. Kesän tuloa voi käydä tutkailemassa vaikka Vesilinnan ravintolan terassilta, josta aukeaa upea näkymä yli kaupungin.

Kesä ja kulttuuri kaikilla

- Jyväskylän Kesässä kaikilla on lupa nauttia kulttuurista, lupaa poikkitaiteellisen kaupunkifestivaalin toiminnanjohtaja Tanja Rasi.
- Avajaiskonsertti, sanaton teatteri, musiikkipainotteiset kesäklubit, stand up -illat sekä Urpo ja Turpo -teemalla pyörivä koko perheen ohjelma kuuluvat tämän kesän kulttuuritarjontaan.

Avajaiskonsertti kuullaan tänä vuonna Laukaan kauniissa, vuonna 1835 rakennetussa kirkossa, joka sijaitsee pian konsertin jälkeen avautuvien asuntomessujen välittömässä läheisyydessä. Klassisen avauksen jälkeen värikäs ja tasokas festivaali päästetään valloilleen – kaduille ja puistoihin, museoihin ja kirjastoihin, klubeille ja teattereihin.

UUTTA ILMAISUA

– Poikkitaiteellisuus on ollut tapahtuman ydinajatuksena jo useamman vuoden ajan, Rasi kertoo. – Uudistaessamme festivaalikonseptia otimme mallia Jyväskylän monipuolisesta kulttuurielämästä. Vahvoja aloja täällä ovat niin populaari- kuin klassinen musiikki, kirjallisuus, kuvataide ja teatteri. Näistä aineksista syntyi nykyinen, monen alan festivaali.

Musiikkia, klovneriaa, tanssia, akrobatiaa ja uutta sirkusta yhdistävä sanaton teatteri on jo useana perättäisenä kesänä saanut innostuneen vastaanoton Jyväskylässä. Tällä kertaa kaupunkiin on tulossa yhdeksän huippuluokan esitystä, joissa ajoituksen ja rytmin mestarit panevat parastaan.

– Tšekistä lähtöisin oleva klovnerian taitaja Tomáš Kubínek, miimikko Nola Rae ja alati uudistuva huippuklovni Paolo Nani Italiasta ovat esimerkkejä kansainvälisistä ja palkituista esiintyjistämme. Suomalaisista mainittakoon nuori jonglööri- ja tanssitaiteilija Ville Walo, joka kekseliäästi yhdistää jongleerauksen tanssiin ja teatteriin.

PUHETTAKIN RIITTÄÄ

Festivaalin kesäklubeilla on tarjolla kevyempää musiikkia, stand up -komiikkaa ja tanssia. Iiro Rantala, vieranaan mm. tanssija Tommi Kitty, on räätälöinyt Kesää varten yllättävän klubishown. Seminaarimäen Mieslaulajat lupaavat esittää ”mieskuorolaulua tinkimättömällä rock-asenteella”.

– Kirjallisuus ja kirjailijat ovat aina kuuluneet Jyväskylän Kesään. Tänä vuonna koko perheelle suunnatun ohjelman pohjana on lasten satukirjallisuus ja erityisesti Hannele Huovin luomat leikkikarhut Urpo ja Turpo. Seikkailevat nallet ovat esillä musiikinäytelmässä, elokuvissa, piknik-konsertissa ja elävissä tarinoissa Lumotun Sanan Talossa.

Toiminnanjohtaja Rasi poimii klassisen Kesän ohjelmistosta esiin vielä trion Perko-Pyysalo-Viinikainen, joka soittaa Kaupunginkirkossa tuttuja virsiä uusin sovituksin

Jumalat aikamme armoilla on puolestaan teemana puhe- ja väittelytilaisuudessa, jossa uskontotieteilijät ja kulttuurintutkijat keskustelevat muun muassa uskontojen synnystä, uskonnon suhteesta mediaan ja kaupallisuuteen. Aihetta on Tanja Rasin mukaan suunniteltu jo parin vuoden ajan.

– Ajankohtainen aihe, eikö vain?

Lisätietoja: www.jyvaskyla.fi/kesa

Savutuvan apaja

avaa ovensa messuvieraille

Tilausravintolana toimiva Savutuvan Apaja haluaa muiden Jyväskylän Seudun matkailuyritysten kanssa tarjota lisäelämyksiä asuntomessuille saapuville vieraille. Siksi isäntäväki Apponen esittelee tänä kesänä Päijänteen kauniille niemelle koottuja talonpoikaisrakennuksia kaikille halukkaille.

Savutuvan Apaja sijaitsee Vaajakoskella, vartin ajomatkan päässä Jyväskylästä. Apposet ostivat niemekkeen lähes kolmekymmentä vuotta sitten kesäpaikakseen. Vuosien varrella alueelle on tuotu vanhoja keskisuomalaisia rakennuksia, joita on kunnostettu perinteitä vaalien. Alueella on muun muassa viisi saunaa, joista kaksi savusaunaa. Vanhan ajan tunnelmaa luovat myös pihalla tepastelevat kanat ja lampaat sekä pirttien ja riihen kätköissä piileskelevät haltiat ja tontut.

– Haluamme omalta osaltamme edistää ja vaalia suomalaisia asumisen ja elämisen perinteitä. Viime vuosina nämä asiat ovatkin alkaneet kiinnostaa ihmisiä yhä enemmän, niin meitä suomalaisia kuin ulkomailta tulevia vieraita, Markku Apponen sanoo.

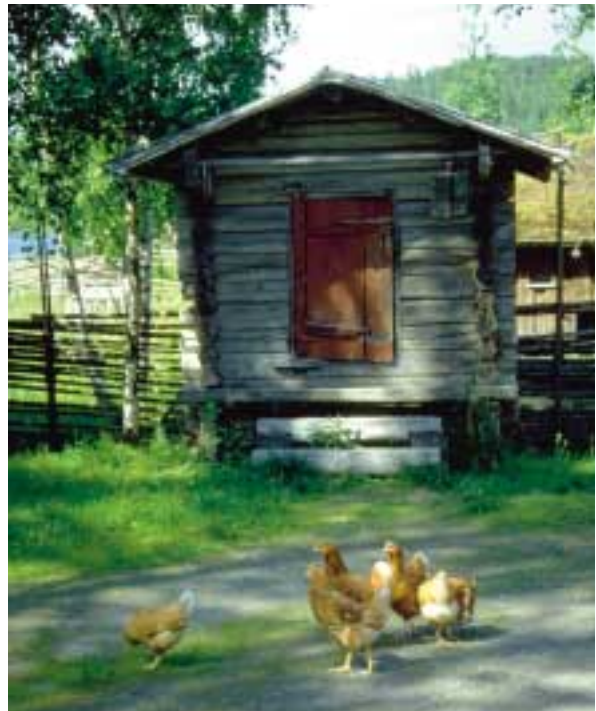
– Savutuvan Apajalla pyrimme tarjoamaan elämyksiä ja tietoa menneiltä vuosilta – löytyivät ne sitten suomalaisen pitopöydän antimista, kirkkovenematkalta tai savusaunan löylyistä.

TAIDETTA KOTEIHIN

Kesällä 2003 museorakennukset sekä rannassa oleva Päijänteen viimeisin halkoproomu ovat avoinna tutustumista varten. Rannan toisessa proomuussa on esillä Juhani Palmun taidenäyttely. Asuntomessuaikaa kun eletään, voi näyttelyn yhteydessä saada asiantuntijalta vinkkejä taiteen käytöstä kodin sisustuksessa.

Savutuvan Apaja kuuluu Hirsitaito-yhdistykseen, jonka jäsenet ovat tänä kesänä paikan päällä veistämässä hirsitaloa ja antamassa kiinnostuneille tietoa hirsirakentamisesta. Esillä on myös hirsirakentamiseen liittyvää esineistöä ja työkaluja.

Lisätietoja: www.savutuvanapaja.fi

Perheyriksen juhlavuosi vesillä

Päijänne Risteilyt Hildén Oy:n sisävesilaivat ovat liikennöineet Päijänteellä jo 40 vuoden ajan. Juhlavuoden - ja asuntomessujen - kunniaksi yhtiön m/s Suomen suvi kuljettaa tänä kesänä matkustajat Jyväskylän satamasta Laukaan asuntomessualueelle. Matka kestää runsaat kaksi tuntia, ja sen aikana laivassa voi syödä herkullisen lounaan.

– Isäni perustama yhtiö lähti käyntiin vesibussiliikenteestä, kertoo Päijänne Risteilyt Hildén Oy:n toimitusjohtaja Eija Hildén. – Me lapset olemme aina olleet mukana yrityksen pyörittämisessä, ja oli luonnollista jatkaa isän elämäntyötä hänen kuolemansa jälkeen. Veljeni ovat päällikköinä laivoilla, joita meillä tällä hetkellä on kuusi.

Yrityksen laivastoon kuuluu muun muassa 199-matkustajapaikkainen aito höyrylaiva s/s Suomi, joka on liikennöinyt Päijänteelle vuodesta 1906. Laiva aiotaan jatkossakin säilyttää höyrylaivana, Eija Hildén lupaa.

TARINOITA JA HYVÄÄ RUOKAA

Hildénien perheyriksessä päällikkö ei vain ohjaa laivaa, vaan hän myös viihdyttää matkustajia kertomalla tarinoita ohi lipuvista maisemista, niin menneiltä ajoilta kuin nykypäivästä. Palveluihin kuuluu myös runsas lounaspöytä, jonka antimet on valmistettu paikallisista aineksista. Perinteisen lohisopan lisäksi listalta voi tilata esimerkiksi Kapteenin pihvin härän sisäfileestä.

– Lahti–Jyväskylä-reittimatka on perinteinen laivamatka, onhan sitä liikennöity kaiken kaikkiaan jo 300 vuotta. Koko päivän kestäväällä matkalla voi kokea koko Päijänteen vaihtelevan maiseman; välillä ollaan hyvinkin lähellä rantaa, välillä nähdään suuria selkävesiä.

– Toinen pääreittimme on Lahti–Heinola, jonka aikana nähdään kolme eri järveä ja kuljetaan kahden kauniin kanavan, Vääkyn ja Kalkkisten, kautta.

1993 avatun Keitele–Päijänne-kanavan ansiosta voitiin laivareitti avata myös Jyväskylästä pohjoiseen. Reitillä tehdään risteilyjä Laukaan Kuusaaseen, Suolahteen ja Viitasaarelle. Kesällä 2003 risteillään asuntomessujen aikana lähes päivittäin Jyväskylästä Laukaan kirkonkylän satamaan.

– Uskon, että laivamatka tarjoaa asuntomessuvieraille miellyttävän lisäelämyksen, Eija Hildén sanoo. – Keskelä kansallismaisemaa kulkevalla reitillä on muun muassa viisi kanavasulkua.

Lisätietoja: www.paijanne-risteilyhilden.fi

Peurungan kesä:

asuntomessuja ja
maalaisromantiikkaa

Kylpylähotelli Peurunka tunnetaan ympäri Suomea paikana, jossa voi nauttia monipuolisesta kuntoutuksesta, hoidoista, liikunnasta ja kauniista luonnosta. Laukaassa, Peurunkajärven rannalla sijaitseva hotelli vetää puoleensa myös tanssin sekä hyvän ruuan ja viinin ystäviä.

– Peurungassa on annettu kuntoutusta sotaveteraaneille jo kolmenkymmenen vuoden ajan, kertoo hotellinjohtaja Pekka Tähtinen. – Lääkinnällisen kuntoutuksen rinnalla panostamme työhyvinvointiin ja aktiiviseen lomaviihtoon.

Hotellin alueella sijaitsevat Laukaan asuntomessujen oheiskohteena olevat uudet vapaa-ajan hirsitalot. Toinen taloista on suunniteltu allergisen ja toinen liikuntaesteisen asukkaan tarpeet huomioon ottaen.

Asuntomessujen aikana Peurungassa järjestetään Onnenmaa-tapahtumasarja, joka tarjoaa vierailleen maalaisromantiikkaa sekä huippuartistien tahdittamaa tanssimusiikkia.

– Toivotamme asuntomessuille tulevat sydämellisesti tervetulleiksi Peurunkaan, tutustumaan messukohteisiin ja viipymään vähän pitempäänkin. Olemmehan vain viiden minuutin ajomatkan päässä messuniemeltä, Pekka Tähtinen muistuttaa.

Peurungan altaassa viihtyvät nuoret ja vanhat. Kivenheiton päässä hotellista sijaitsee yksi Suomen arvostetuimpiin kuuluva täysimittainen golf-kenttä.

Lisätietoja: www.peurunka.fi

Alvar Aallon jalanjäljillä

Jyväskylän seutu tulvii kohteita Alvar Aallon tuotannosta kiinnostuneille. Työväentalo kävelykadun varrella edustaa maailmankuulun arkkitehdin varhaistöitä, Kaupunginteatteri puolestaan loppuvaiheen töitä. Muuratsalon koetalo, arkkitehdin järven rannalle rakennettu kesähuvila, kiinnostaa niin suomalaisia kuin ulkomaalaisia Aalto-faneja.

– Jyväskylän Alvar Aalto -museota voi kutsua Aallon jalanjäljillä kulkevien pyhiinvaelluspaikaksi, sanoo museolehtori Teija Isohauta. – Noin puolet kävijöistämme on arkkitehtuurin asiantuntijoita.

Museo, joka sijaitsee Aallon suunnittelemissa rakennuksissa Jyväsjärveen viettävällä rinteellä, toimii maamme Aalto-informaation keskuksena ja Aallon rakennusten suojelijana. Museossa on pysyvästi esillä Alvar Aallon elämästä ja tuotannosta kertovat näyttelyt.

Esillä on muun muassa nuoren Alvarin kirjoituksia Jyväskylässä vietetyiltä kouluvuosilta sekä suuren mestarin yllättävän pienikokoinen verryttelypuku!

– Huhtikuussa avattu erityisnäyttelymme Aallon patentoituista keksinnöistä on auki heinäkuun loppupuolelle. Huonekalusuunnitteluun liittyvien keksintöjen lisäksi Aalolle myönnettiin patenti valaisimen häikäisysojalle ja nivelporrasaskelmalle, Isohauta selvittää.

Lisätietoja: www.alvaraalto.fi

JYVÄSKYLÄÄ KÄVELLEN TAI BUSSILLA

Alvar Aallon jalanjäljissä kävelen on yksi Jyväskylän matkailuoppaiden tarjoamista opastetuista kävelykierroksista kesällä 2003. Puolitoistatuntisten retkien muita kohteita ovat mm. Schaumanin vanha tehdasmiljöö ja Vanhaa hautausmaa. Opastettuja bussiretkiä järjestetään esimerkiksi Säynätsalon saaristokaupunginosaan.

Tiedustelut: puh. 014-624 906,
sähköposti: matkailu@jkl.fi

Internet-sivuilta lentomatrustajan TURVAOHJEET

Lentomatrustalle laukkujaan pakkaavat saattavat ymmällään pohtia, mitä tiukentuneiden turvaohjeiden mukaan matkaan on lupa ottaa: voiko lentokoneeseen viedä tuliitikut, entä kesälomaa varten varatun hyönteismyrkyn?

Ohjeet sujuvaan turvatarkastukseen löytyvät Internetistä, Ilmailulaitoksen uusilta turvasivuilta.

Leevi Lentomatrustaja aikoo kesäiselle konferenssimatrustalle Saariselälle. Hän pakkaa laukkuunsa pari purnukkaa hyönteiskarkotetta sekä tuliaisviinin ystävperheelle. Lisäksi diabetestä sairastava Leevi tarvitsee mukaan insuliiniannoksensa. Laura Lentomatrustajan kohde on kaukaisempi Thaimaa, jonne hän aikoo ottaa mukaan omat sukelluslaitteensa, kameran ja filmiä. Lentomatrustan hän on ajatellut kuluttaa rattaosasti kutoen.

Mitä Leevin ja Lauran kannattaa siis tietää pakatessaan ja matrustalle lähtiessään? Mitä tarvitseita voi ottaa käsimatrustatavaroiksi lentokoneeseen ja mitkä menevät ruumaan?

– Leevi voi pakata hyönteiskarkotteensa joko käsimatrustatavaroihin tai ruumaan, mutta varsinaista hyönteismyrkkyä ei koneeseen saa tuoda. Myös viinipullon hän voi pakata kumpaan haluaa. Kuljetusta ruumassa emme rikkoontumisvaaran vuoksi tosin suosittelle. Suomessa Leevi voi ottaa tarvitsemansa lääkkeen normaalisti mukaansa, mutta varsinkin ulkomailta palatessa hänellä olisi hyvä olla lääkärin todistus sairaudesta, myös englanniksi, listaa tarkastaja Arja Pulliainen Ilmailulaitoksen turvayksiköstä.

– Laurakin voi kuljettaa kameratarvikkeensa käsilaussa tai ruumassa, Suomessa käytettävät läpivalaisulaitteet eivät vahingoita filmiä. Joissakin maissa tällaisia laitteita saattaa kuitenkin olla, joten käsimatrustatavarana kuljettaminen on turvallisinta. Sukellusvälineidensä kanssa Lauran on oltava tarkkana; paineistettua kaasua sisältävät säiliöt ovat koneessa kiellettyjä, mutta tyhjtät säiliöt sallittuja. Kutominen lentomatrustan aikana ei onnistu, sillä terävät esineet, kuten neulepuikot, joutuvat matrustamaan ruumassa.

– Tuliitikut ja sytytin sallitaan omaan käyttöön, mutta matrustan aikana ne on kuljetettava taskussa. Tulenarkojen, syövyttävien, myrkyllisten ja muuten vaarallisten aineiden kuljettaminen matrustatavarana on lentokoneessa kielletty.

KÄTEVÄSTI NETISTÄ

Kaikilla Suomen lentoasemilla aloitettiin vuoden alussa ruumaan menevien matrustatavaroiden sataprosenttiset turvatarkastukset. Päätös tarkastuksista perustui Euroopan siviili-ilmailukonferenssin (ECAC) suositukseen ja sillä ennakoitiin maaliskuussa 2003 voimaan tullutta EY-asetusta yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä.

Jo aiemmin viime vuonna Ilmailulaitos yhtenäisti matrustajien ja käsimatrustatavaroiden turvatarkastusta euroopalaisen käytännön mukaiseksi. Nykyisin kaikki ruumaan menevät matrustatavarat siis tarkastetaan ja matrustajien turvallisuutta mahdollisesti vaarantavat aineet ja esineet poistetaan.

– Ensisijaisesti paikalle kutsutaan laukun omistaja, mutta jollei häntä tavoiteta, laukku avataan kahden turvatarkastajan paikalla ollessa. Lukkoa ei rikota, ja laukkuun jätetään tarkastajien allekirjoittama ilmoitus laukun avaamisesta ja sieltä mahdollisesti poistetuista esineistä. Jos matrustatavaran sisältöä ei voida luotettavasti selvittää, laukkua ei kuormata mukaan lentokoneeseen. Varovaisuus koituu matrustajien parhaaksi, Arja Pulliainen valottaa.

Kätevimmin Leevi, Laura ja muut lentomatrustajat saavat tietoa matrustatavaroiden tarkastuksesta Ilmailulaitoksen Internet-sivuilta, joille turva-asioista on nyt koottu oma osionsa. Sivuilta löytyvät ohjeet pakkaamiseen ja turvatarkastuksessa toimimiseen sekä hakemisto usein kysytyistä aineista ja esineistä.

– Lentomatrustajan oppaassa käsitellään turvaohjeiden lisäksi matrustamisen kaikkia vaiheita, paluuseen saakka, kertoo sivuja kokoamassa ollut tiedottaja Reetta Harmaja.

– Sivuilta kerrotaan muun muassa tulli-, passi- ja viisumiasioista, rokottamisesta ja valuutanvaihdosta. Oppaan sisältöön ovat esimerkiksi matrustatoimistot olleet tyytyväisiä.

VINKKILISTA MATKUSTAJILLE:

- Tarkista epäselvissä tapauksissa lentolipustasi tai lentoyhtiöltä, että mukana olevien tavaroiden kuljettaminen lentokoneessa on sallittua. Lentoyhtiöiden säännöt maailmalla voivat poiketa toisistaan.
- Pakkaa aina itse. Tiedät mitä laukkusi sisältävät ja välttyt turhilta sekaannuksilta.
- Tule ajoissa lähtöselvitykseen.
- Älä ota kuljetettavaksesi vieraiden ihmisten tavaroita. Valvo omia matkatavaroitasi lentoasemilla.
- Varusta matkalaukkusi tunnistimella, samannäköisiä laukkuja voi liikkua hihnalla koko liuta!

Turvatarastuksista ja muista lentomatkamiseen liittyvistä asioista löytyy tietoa seuraavilta Internet-sivuilta:

www.ilmailulaitos.fi

www.lentoon.fi

www.lentomatkustajanopas.fi

L

Savonlinnan Oopperajuhlien Raimo Sirkiä ja Cynthia Makris: Lennokas tähtipari

Savonlinnan Oopperajuhlien taiteellista johtajaa Raimo Sirkiää on kuvattu yhdeksi kansainvälisten oopperanäyttämöiden mielenkiintoisimmista dramaattisista tenoreista, ja hänen amerikkalaista vaimoaan Cynthia Makrista puolestaan 1800- ja 1900-lukujen oopperasankarittarien vahvaksi ja intensiiviseksi tulkiksi. Valovoimainen pariskunta uskoo musiikin ja inhimillisen hyvyyden voimaan.

Oopperan tähtiparia, Cynthia Makrista ja Raimo Sirkiää, ei tarvitse neuvoa Helsinki-Vantaan lentoasemalla liikkumisessa, sillä molemmat matkustavat työnsä puolesta jatkuvasti ympäri maailmaa. Puhelimet soivat kiivaasti, ja keskusteluja käydään suomeksi, englanniksi tai saksaksi. Jo sovittuja matkajärjestelyjä tarkennetaan. Haastattelua seuraavana päivänä Cynthia on jälleen lähdössä Hampuriin, eikä Raimokaan ehdi olla kauaa Helsingissä.

Kansainvälisen pariskunnan päätukikohdat ovat Suomi ja Florida, joka on virallinen asuinpaikka. Vuodessa pariskunnalle kertyy helposti 20 - 30 pidempää matkaa, ja lisäksi vielä lyhyemmät pyrähdykset.

– Olemme tulleet siihen tulokseen, että lentäminen toimii matkustusmuotona hyvin ja on kaikin puolin turvallista. Suomalaiset lentoasemat on uusittu kiitettävästi, ja ne pärjäävät mainiosti kansainvälisestikin vertaillen.

Paljon liikkuville Makrikselle ja Sirkiälle lentäen matkustamisesta on tullut autolla ajoon verrattavissa olevaa arkipäivää, johon ei liity gloriaa tai aikaista kentälle saapumista ostosten tekoa varten.

– Usein menemme koneeseen viimeisten joukossa, Sirkiä tunnustaa nolona.

Savonlinnan Oopperajuhlien (3.7. - 3.8.2003) esityksistä eksoottisimmat ovat chileläisen Teatro Municipal de Santiagon oopperat. - Vaikka yleensä oopperaesitystä valitessaan ihmiset ostavat "nimeä" eli valitsevat teoksen mukaan ketkä ovat nimirooleissa, rohkaisemme tutustumaan chileläisiin teoksiin.

SISÄINEN ONNELLISUUS

Lentoaseman ravintolan ikkunasta näkyy kauas. Pilviä vaeltaa hiljalleen, rauhoittavasti taivaalla. Sanotaan, että niitä katsellen ihminen voi löytää ytimeen, koska unohtaa itsensä. Mutta missä on oopperatähdän ydin?

Hiljaisen humoristinen Raimo siteeraa Matti Nykästä: "Elämä on laiffia" ja "elämä on ihmisen parasta aikaa", mutta selittää sitten:

– Tärkeintä minulle on sisäinen onnellisuus. Se, että olen tyytyväinen siihen tilanteeseen, jossa kulloinkin olen. Sisäinen onnellisuus tulee paitsi työssä saavutettujen voittojen kautta, myös siitä, että pystyy hahmottamaan itselleen, mikä epäonnistumisten merkitys on kulloinkin ollut.

– Positiivinen ihminen on yhtä kuin onnellinen ihminen. Kun löytää positiivisen asenteen, voi olla tyytyväinen elämäänsä.

Raimo Sirkiän ammattilaulajan ura alkoi vuonna 1981, kun hän voitti Timo Mustakallio -kilpailun Savonlinnan Oopperajuhlilla. Sittemmin hän on työskennellyt vuosia monien arvostettujen oopperatalojen solistikunnissa. Hän on laulanut mm. Deutsche Oper Berliinissä, Hampurin valtionoopperassa, Stuttgartissa, Dresdenin Semper-oopperassa sekä Kööpenhaminan ja Oslon kuninkaallisissa oopperoissa. Säännöllisesti hän on esiintynyt Kansallisoopperan lisäksi kahdessa paikassa: Tukholman kuninkaallisessa oopperassa ja Savonlinnan Oopperajuhlilla, jossa hänet valittiin vuoden 1996 taiteilijaksi.

KATEUS IHMETYTTÄÄ

Sirkiän kausi Savonlinnan Oopperajuhlien taiteellisenä johtajana alkoi 1.8.2002, mutta vasta tämän kesän tapahduma on hänen koetinkivensä. Kiirettä riittää. Seuraavan oopperakauden liput tulevat myyntiin jo kesällä, joten vuoden 2004 strategiset päätökset on tehtävä samaan aikaan kun kesän esityskausi on vielä meneillään.

– Uuden ohjelmiston suunnittelu on aina vaativaa. Juhlien taso täytyy pystyä pitämään, tai mieluummin jopa nostamaan sitä, vaikka taloudellista epävarmuutta on ilmassa koko Suomessa. Toisaalta haaveitakin täytyy olla, haluaisin Savonlinnaan lastenoopperan.

– Taiteellisenä johtajana annan Savonlinnan Oopperajuhlille kasvot, olen isähahmo, joka huolehtii siitä, että asiat sujuvat. Haluan olla myös se henkilö, jolle voi huoletta tulla kertomaan ongelmista ja joka auttaa niiden ratkaisemisessa. Haluan pitää taiteilijoista ja työntekijöistä hyvää huolta ja vaalia Savonlinna-henkeä.

Sirkiää kehutaan hyväksi opettajaksi.

– Jos haluat että sinulla menee hyvin, niin silloin on viisasta haluta, että myös muilla menee hyvin. "Tee muille niin kuin toivoisit heidän tekevän sinulle" on loistava ja käyttökelpoinen perustotuus. Kateus on mielestäni täyttä ajanhukkaa, Sirkiä pohtii. – Olen luonteeltani vesimies, taiteilijasielu, joka etsii ihmisestä hyvää. Teen Tuhkimosta prinsessan, ja nostan mielelläni ihmisiä "suosta". Mutta annettuani ihmiselle tarpeeksi mahdollisuuksia, joita hän ei arvosta, osaan olla myös tiukka.

ANTISANKARUUS ON TARPEEN

Kultaiseksi ohjenuorakseen taiteellinen johtaja nimeää miettimisperiaatteen:

– Ennen kuin sanot jotain ääneen, mieti vielä kerran kannattaako se sanoa ääneen. Tämä ajatus on säästänyt minut monilta vaikeuksilta. Samoin kuin se, että isoissa päätöksissä kuuntelen sisäistä ääntäni ja pyrin toimimaan sen mukaisesti.

Raimo Sirkiän oopperaroleja vuosien varrella ovat olleet mm. Verdin Otello ja Don Carlos, La Traviatan Alfredo, Puccinin Toscan Cavarossi, La Bohémen Rodolfo ja Lännen tytön Dick Johnson, Bizét'n Carmenin Don José, Wagnerin Valkyyrian Sigmund sekä Beethovenin Fidelion Florestan. Tänä kesänä hän esittää Savonlinnassa Wagnerin Lentävä hollantilainen -oopperassa metsästäjä Erikiä. Kyseessä ei ole sankarin rooli, tai muutenkaan kovin haluttu osa.

– Paitsi että Erik on vaikea tehdä, kyseessä on myös antisankarin rooli. Erik ei saa primadonnaa, ja lopussa ei saa edes kuolla kunniallisesti, Sirkiä nauraa, mutta vakavoituu sitten ja sanoo, että välillä on terveellistä tehdä muitakin kuin sankarin rooleja.

– Sitten ymmärtää paremmin, miltä häviäjistä tuntuu. Se on elämänläheinen tieto.

MUUTTUVA IHMINEN

Cynthia Makris on Savonlinnan Oopperajuhlilla pääroolissa Giacomo Puccinin oopperassa Turandot. Juoni on itämainen. Kiinalainen prinsessa Turandot asettaa kosijoilleen ehdon: heidän on ratkaistava kolme arvoitusta oikein - tai muuten he joutuvat teloitettaviksi. Tataarikuninkaan poika Kalaf pyrki kielloista huolimatta prinsessan puheille ja vastaa oikein kaikkiin arvoituksiin. Turandot pyytää isältään ettei tämä silti luovuttaisi häntä vieraalle. Kalaf päättää kuitenkin voittaa prinsessan rakkaudella. Prinsessan puolestaan on selvitettävä tuntemattoman kosijan nimi. Orjatar Liú on rakastunut Kalafiin ja surmaa itsensä, ettei paljastaisi tämän nimeä.

Cynthia sanoo, että nyt hän voi vihdoinkin pitää Turandotin roolista.

– Turandot on itseään melkein pakonomaisesti suojeleva, kaunis, tavoittamattomissa oleva, sisältään särkyvä ja koviin kulisseihiinsa piiloutuva, hemmoteltu prinsessa. Hänessä on monia puolia, ja hän myös muuttuu elämän myötä.

– Jos minun pitää näyttämöllä olla yksipuolisesti joko hyvä tai paha, en pidä roolista. Onneksi viisas ohjaaja antaa Turandotin jään sulaa, ja prinsessan lämpö ja hyvyys saavat esityksessä kasvaa näkyviin. Turandotille on ratkaisevaa, että hän näkee Liún tekevän itsemurhan ja saa siten kohdata suurta, epäitsekästä rakkautta. Se ei voi olla vaikuttamatta ihmiseen, Cynthia pohtii.

KÄRSIMYKSEN TAIKA

Elämäkokemus muuttaa roolisuoritusta. Sitä mukaa kun ihminen ymmärtää asioita, hän myös osaa ilmaista niitä paremmin näyttämöllä.

– Ooppera on jalo tapa esittää ihmisyyden ongelmia ja niiden erilaisia ratkaisuja. Jokaisesta roolista minä itse myös opin aina jotakin. Olen esimerkiksi nähnyt, että kärsimyksen kautta elämään voi tulla jotakin uutta. Kärsimys saattaa kaikki asiat uuteen valoon. Tällä en tietenkään tarkoita, että elämän pitäisi olla pelkkää kärsimystä - tietysti myös iloa pitää olla, ja mieluummin paljon! Cynthia selittää.

Hienoja hetkiä on riittänyt. Pariskunta muistelee yhdessä kesää 1993, jolloin Cynthia esitti ensimmäistä kertaa Lady Macbethia Savonlinnan Oopperajuhlilla.

– Yleisön reaktio oli ikimuistoinen, kun Cynthia tuli lopussa lavalle. Sellaista suoraa huutoa ja taputusta ei hevoin unohda, Raimo kuvailee. – Samanlaisia suosiosoitoksia kuin Savonlinnassa tapaa vain Buenos Airesissa. Yleisön reaktioissa on valtavaa viattomuutta ja spontaania pitämistä, kaikesta näkee ja aistii rakkauden musiikkiin, oopperaan ja tangoon.

Savonlinna on molemmille oopperatähdille monella tapaa merkittävä paikka.

– Savonlinnan henki on yhtenäinen. Kaikki valaistusmiehiä ja avustajia myöten kokevat tärkeäksi, että esitys onnistuu. Orkesteri todella keskittyy esitykseen, ja kaikkien silmät seuraavat tarkasti esiintyjää ja ikään kuin kannattelevat häntä, Raimo ja Cynthia kuvaavat.

– Se antaa esiintyjälle valtavasti.

TUNTEITA KOSKETTIMILLA

Cynthia Makris ja Raimo Sirkiä ovat pitäneet yhtä jo 14 vuotta. Taiteilija-avioparin hyväntuulista poseerausta kameran edessä unohtuu seuraamaan. Raimo ojentaa lennokkaalla, liioitellulla kädenliikkeellä Cynthiaalle orkideaa, hetki seisautuu, kunnes sen täyttää Cynthia iloinen kikahtus. Välillä pariskunta nauraa yhteiselle oivallukselle. Ruokapöydässä he arvaavat toistensa tilaukset jo ennalta.

Cynthia sanoo, että hänen elämänsä tärkeimpiä ja onnellisimpia hetkiä ovat olleet pojan syntymä ja naimisiinmeno Raimon kanssa.

– Vaikka mielekäs työ on merkittävä asia, suhde puolisoon on silti minulle tärkeintä. En unohda koskaan, kun Raimo sanoi minulle miehekkäällä äänellään ”tahdon”. Yhteiselossamme on paljon erilaista hyvää. Välillä on mukava katsoa yhdessä arkisesti televisiota, toisinaan taas matkustaa lomalle yhdessä rentoutumaan. On upeaa, että Raimo on voinut olla myös näyttämöllä minulle se suuri sankari, joka hurmaa primadonnan, Cynthia kertoo Raimon seurattessa hyväksyvästi vieressä.

– Toisaalta kauneus on pienissä, arkisissa asioissa. Eilen kotona, kesken kiireen, Raimo vain istui pianoa soittamaan. Sävelten kautta hänen sisimpänsä tunteet tavoittivat minut. On erityisen onnekasta kun voi jakaa rakkaita asioita toisen ihmisen kanssa.

Uusi mobiilipalvelu Helsinki-Vantaalla:

Kännykkä kertoo lentotiedot

Tiedot Helsinki-Vantaan lähtevästä tai saapuvasta lennosta voi nyt tilata suoraan matkapuhelimen näytölle. Alunperin kuulo- ja näkövammaisia matkustajia varten kehitetystä palvelusta hyötyy niin kiireinen liikemies kuin lentoasemalle tuleva vastaanottaja.

Uuden mobiilipalvelun käyttäjä voi rauhassa keskittyä työn tai ostosten tekoon lentoasemalla, sillä palvelun ansiosta hän saa puhelimeensa tekstiviestin, kun on esimerkiksi aika siirtyä portille. Helsinki-Vantaalle vierasta vastaan tuleva voi ajoittaa lähtönsä lentoasemalle oikein, kun tieto koneen lähestymisestä tulee suoraan taskussa olevaan kännykkään.

Palvelu toimii Soneran, Radiolinjan ja Telian liittymissä sekä puheviestinä Soneran ja Radiolinjan liittymissä. Ilmailulaitos on toteuttanut palvelun yhteistyössä Fujitsu Invia Oy:n kanssa.

HELPPO NÄPPÄILLÄ

Palvelu tilataan lähettämällä tekstiviesti numeroon 16124. Viestiin näppäillään lennonnumero ja päivämäärä – esimerkiksi LENTO AY123 300603. Paluuviestinä tilaaja saa tiedon tilauksen saapumisesta ja sen jälkeen, lentokohtaisesti, yhdestä viiteen viestiä, joissa esimerkiksi kehoitetaan matkustajaa siirtymään portille tai kerrotaan, että kyseessä on viimeinen kutsu lennolle.

Saapuvista lennoista saa paluuviestinä muun muassa lennon arvioidun laskeutumisajan Helsinki-Vantaalle sekä tiedon koneen lähestymisestä. Näin lentoasemalle vierasta vastaan tuleva henkilö on jatkuvasti tilanteen tasalla, oli hän sitten töissä tai kaupparetkellä. Palvelun ansiosta hän voi lähteä lentoasemalle juuri oikeaan aikaan ja välttyä siten turhalta odotukselta.

Matkapuhelimeen voi tilata myös vain osan palveluun kuuluvista viesteistä. Jos matkustaja haluaa työskennellä lounge-tilassa mahdollisimman pitkään ennen koneeseen

siirtymistä, hän voi pyytää kännykkäänsä viestejä vasta lennon viimeisestä kuulutuksesta lähtien.

TIEDOT ERI KIELILLÄ

Palvelun voi tilata puhelimeensa jo hyvissä ajoin, mutta viestit alkavat tulla vasta sitten kun "alkaa tapahtua". Jos palvelu tilataan ilman päivämäärää, tilaaja saa lentotiedot seuraavan 15 tunnin aikana tapahtuvasta lennosta. Mikäli saapuvan ja lähtevän koneen lennonnumerot ovat samat, tilaaja saa tiedot molemmista lennoista.

Mobiilipalvelun kautta matkustaja saa tiedon myös silloin, jos kone on esimerkiksi jostain syystä kääntynyt takaisin tai lentotietoja ei ole ollut saatavilla. Tilaajaa kehoitetaan epäselvissä tapauksissa ottamaan yhteyttä lentoyhtiöön tai lentoaseman neuvontaan.

Palvelu koskee aina yhtä lentoa kerrallaan, ja sen hinta on 1,04 euroa. Viestit voidaan lähettää tilaajalle suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Mobiilipalvelu on toistaiseksi koeluontoinen, eikä Ilmailulaitos vastaa häiriöistä tai muista teknisistä ongelmista tekstiviestien välityksessä.

SUURI APU KUULOVAMMAISELLE

Mobiilipalvelun kehittäminen lähti liikkeelle Kuulonhuoltoliiton aloitteesta. Liittoa edustava Jukka Rasa sanoo, että palvelu on suureksi avuksi kuulovammaiselle matkustajalle.

- Päinvastoin kuin luullaan, kuulovammainen kärsii melusta ja hälinästä paljon enemmän kuin normaali-kuuloinen. Lentoaseman puheensorinassa ja kuulutusten keskellä kuulovammaisen on vaikea keskittyä ja keskustella. Mobiilipalvelun ansiosta hän voi liikkua vapaammin kaikkialla lentoasemalla, kun hän tietää, että lentotiedot ilmestyvät oman puhelimen näytölle. Puhelimen värinä kertoo, että viesti on tullut.

Näkövammaisen matkustajan on mahdollista tilata palvelu matkapuhelimeensa ääniviestinä. Palvelun käyttö edellyttää kuitenkin puhelinta, joka ottaa vastaan multimediatekniikan viestejä.

Low cost

–toisenlainen lentomatka

Kolme nuorta naista, Hanna-Leena Ylönen (vas.), Salla Majara ja Heidi Aalto ovat saapuneet Tampere-Pirkkalan low cost -terminaaliin. He ovat varanneet jatkolennon Skavtasta Pariisiin, jossa Sallan sisko emännöi vieraita.

Ilmailu on ollut koko 2000-luvun kovassa muutoksessa. Uudessa markkinatilanteessa lentoyhtiöt ovat etsineet uusia tapoja toimia ja menestyä. Yksi muuttuneen tilanteen ilmentymä on halpalentoyhtiötoiminta, joka on viime vuosina saanut Euroopan markkinoilla vankan aseman. Suomen markkinoilla on ollut kova kysyntä halpalentotoiminnalle, ja Ilmailulaitos on etsinyt sellaista toimintatapaa, joka olisi tasapuolinen eri lentoyhtiöille ja soveltuisi halpalentoyhtiökonseptiin. Kehitystyön tuloksena syntyi perinteiselle palvelulle rinnakkainen malli low cost-terminaalista.

– Low cost- eli halpalento-terminaali on tavallisen terminaalin vaihtoehtoinen, riisuttu malli. Terminaalia käyttävien lentoyhtiöiden tavoitteena on tarjota mahdollisimman edulliset hinnat, ja siksi palveluista on karsittu. Matkustajat huolehtivat esimerkiksi matkatavaroistaan mahdollisimman pitkälle itse, kertoo Ilmailulaitoksen tytäryhtiön Airpro Oy:n toimitusjohtaja Jarkko Varjo.

Airpro on vuokrannut Tampere-Pirkkalan vanhan rahditerminaalin käyttöönsä ja vastaa terminaalin ylläpidosta ja palveluista. Kysyntää low cost -terminaalille uskotaan riittävän, sillä kahden tunnin ajomatkan säteellä lentoasemasta asuu noin 4 miljoonaa suomalaista.

Kun terminaalin toimintoja ja maapalveluja pyörittää yksi yritys, voidaan lentoyhtiöille tarjota pitkäaikaisia ja joustavia sopimuksia. Kannattavuus edellyttää niin lentoyhtiöltä kuin lentoasemapalveluja tuottavalta yritykseltä yksinkertaisen tehokasta toimintaa.

– Työntekijämme terminaalissa ovat monikoulutettuja. He voivat esimerkiksi siirtyä lähtöselvityksestä turvatarkastukseen tai infopisteeseen matkustajavirran mukana, kertoo Jarkko.

Ensimmäisenä uusvanhan terminaalin kautta ovat kulkeneet Ryanair -lentoyhtiön matkustajat, mutta Airpro tarjoaa terminaalia kaikkien yhtiöiden käyttöön samoin sopimusehdoin. Jarkon mukaan jo ensi talvikaudella nähdään muidenkin yhtiöiden matkustajia.

Ryanairin kone viipty lentoasemalla enintään 25 minuuttia. Lyhyet kääntymisajat takaavat lentoyhtiölle koneiden maksimaalisen käyttöasteen päivän aikana. Matkustajan kannalta tämä tarkoittaa, että lähtöselvitykseen on tultava ajoissa, mikäli mielihii matkalle. Jatkolentoilla matkustajan täytyy itse huolehtia matkatavaroistaan ja mennä uudelleen lähtöselvitykseen.

Low cost -terminaalissa on kahvila, josta pian saa myös pizzoja.

– Olemme lentäneet Ryanairilla jo useamman kerran. Kaikki on sujunut hyvin, ja hinnat ovat sopivat, kertovat pietarsaarelaiset Roy Ahkvik ja Janne Hagnäs (oik.). Tällä kertaa autonhakureissulle Saksaan ovat mukaan päässeet myös pojat Linus Hagnäs (vas.) ja Simon Ahlvik. Koneen lähtöä odotellessa pelataan terminaalissa biljardia.

PIZZAA JA BILJARDIA

Toimintansa uusi terminaali aloitti huhtikuun alussa. Rah-
titerminaaliajoilta on vielä perintönä mm. sementtilattia,
joka on kyllä myöhemmin tarkoitus uudistaa viihtyisäm-
mäksi. Eri lentoasemilta on kerätty vanhoja kalusteita. Si-
sustuksen keskeneräisyydestä huolimatta terminaali on
viihtyisä.

– Terminaali on sopivan pieni ja intiimi. Ei ole pitkiä
käytäviä, vaan lähtöselvitys, turvatarkastus ja portti ovat
lähekkäin. Terminaalissa on helppo toimia ja pyytää neu-
voa epäselvissä tilanteissa, terminaalin asemapäällikkö
Anne Puustjärvi kuvaa.

Matkustaja huomaa tullessa uudelleen terminaaliin
siitä, että palveluja on karsittu ja tarjottavat palvelut ovat
hieman tavallisuudesta poikkeavia. Terminaalissa on lipun-
myynti- ja infopiste, jossa voi myös maksaa parkkimaksut.
Piakkoin valmistuu Kotipizzan ravintola, jonka kahvila on
jo auki. Terminaalissa on lisäksi biljardi-pöytä.

HALPALENNOILLA TAVOITELLAAN UUSIA KOHDERYHMIÄ

Tampere-Pirkkalasta on tällä hetkellä päivittäin lento Skavs-
taan Ruotsissa. Skavsta on yksi Ryanairin lentoverkoston
solmukohdista, ja sieltä voi myös jatkaa moneen suuntaan,
kuten Lontooseen, Frankfurtiin tai Pariisiin.

– Alku on sujunut hyvin ja näyttää siltä, että halpalen-
not houkuttelevat aivan uusia matkustajia eli itse asiassa
niitä, jotka eivät olisi muuten Ruotsiin välttämättä lentä-
neet, kertoo Jarkko.

Anne toteaa samaa.

– Täällä näkyy paljon perheitä ja reppukansaa. Lentä-
minen on edullisempi ja nopeampi vaihtoehto laivamat-
kustamiseen verrattuna.

– Olemme saaneet erittäin positiivista palautetta. Mat-
kustajat ovat olleet tyytyväisiä, kun he ovat päässeet edul-
lisesti matkustamaan. Jotkut matkustavat vasta nyt ensim-
mäistä kertaa lentäen.

– Yhteys Skavstaan palvelee myös erityisryhmiä. Keskus-
telin tänään yhden golfarin kanssa, joka kertoi, että on hie-
noa, kun voi aamulla lähteä Ruotsin puolelle pelaamaan
ja illalla palata kotiin, Anne lisää.

Suomalais-saksalainen Hansa -tyttö katsoo Stefan-isän sylissä ikkunasta, kun kone laskeutuu Tampere-Pirkkalaan. – Tämä on ensimmäinen kerta, kun lennäimme Ryanairilla. Saa nähdä, miten jatkolentomme Hampuriin sujuu. Hansa lähtee Hampurista isovanhempiensa kanssa Kreikkaan lomalle ja itse palaa Suomeen odottelemaan pikkuveljen syntymää, Stefan Pankow kertoo. Perhe asuu Tampereella, joten matkalle oli helppo lähteä.

Suomen Ilmailumuseossa

Erikoisnäyttelyssä helikopterit

Mielenkiintoinen kohde museon kakkoshallissa on yksi maailman vanhimmista DC-3 -koneista. Metallinkiiltävä, kunnioitusta herättävä Kar-Airin Douglas vuodelta 1937 lennätti aikoinaan suomalaisia etelään parinkymmenen vuoden ajan. Myöhemmin myös malminetsinnässä käytetty hopeasiipi jäi eläkkeelle vuonna 1979.

aika lentää

Teksti: Anne Rikama • Kuvat: Jyrki Komulainen

Innostaako ilmailu, kiehtovatko lentokoneet, helikopterit tai vaikka aiheeseen liittyvä kirjallisuus? Oikea paikka ilmailun ystäville on Helsinki-Vantaan lentoaseman alueella sijaitseva Ilmailumuseo, jossa historian siipien suhinan voi aistia, kerrankin miltei konkreettisesti.

Suomen Ilmailumuseo on lentämisestä kiinnostuneille varsinainen taivas: valtakunnallisessa erikoismuseossa on esillä yli 70 huolella kunnostettua siviili-, purjelento- ja sotilaslentokonetta sekä runsain määrin ilmailuun liittyviä esineitä kuten moottoreita, potkureita, mittareita, viestintävälineitä, lennokkeja ja pienoismalleja. Kaikkiaan kokoelmassa on lähes 7 000 esinettä, 16 000 ilmailuaiheista kirjaa, 160 000 lehteä ja painotuotetta, lento- ja huoltokirjoja sekä laajat valokuva-arkistomateriaalikoelmat. Tässä talossa aika kuluu siivillä!

Suomen Ilmailumuseosäätiön omistuksessa oleva Ilmailumuseo avattiin nykyiselle paikalleen vuonna 1981. Lukuisten laajennusten viimeisin valmistui viisi vuotta sitten, jolloin käyttöön otettiin mm. 200 hengen auditorio ja kahvila-ravintola kesäterasseineen. Vuosittain museoon tutustuu 25 000 kävijää.

– Pysyvän kokoelman lisäksi ihmisiä kiinnostavat erikoisnäyttelyt ja yleisötapahtumat, kuten jokasyksyiset lennoki- ja ilmailuharrastepäivät. Tapahtumien yhteydessä on mahdollista kokeilla esimerkiksi virtuaalilentämistä lentosimulaattorin avulla, sanoo yli kymmenen vuotta museon johtajana toiminut Yrjö Toivanen. Tyytyväisenä hän esittelee myös Suomen laajinta ilmailuaiheista kirjastoja, joka on yleisön käytössä ja avoinna arkisin.

Ajankohtaisuutta erikoisnäyttelyssä edustaa Eurocopterin pienoismalli tulevasta NH-90 kuljetushelikopterista. Yhteisopohjoismaisen hankkeen myötä Suomi on tilannut parikymmentä uutta helikopteria tulevaisuuden tarpeisiin. Ensimmäiset NH:t saadaan käyttöön vuonna 2005.

– Päätehtävämme on suomalaisen ilmailuperinteen tallentaminen ja vaaliminen. Suureksi avuksi tässä työssä ovat Ilmailumuseoyhdistyksen veteraanit, jotka alakerran entisöintitiloissa kunnostavat esille asetettavat esineet – rakkaudesta ilmailuun ja historiaan.

HILPEÄT HELIKOPTERIT

Vuoden vetonaulana Ilmailumuseossa ovat helikopterit, joita varsinaisten mallikoneiden lisäksi esitellään runsain kuvin, tekstein ja välinein. Valokuvanäyttelyssä on kuva lähes jokaisesta maamme ilma-alusrekisterissä olleesta 240 kopterista. Harri Hietalan suunnittelema Helikopterit 50 vuotta Suomessa -erikoisnäyttely on esillä museossa vuoden loppuun asti.

Ensimmäisenä näyttelyhallissa huomion kiinnittää futuristinen lasikapseli, joka osoittautuu kuitenkin Suomen vanhimmaksi helikopteriksi vuodelta 1953. Kolmipaikkainen Bell 47 D-1 herätti aikoinaan ihmetystä korpimaisissa pörrätessään.

– Helikopteri oli Imatran Voiman ja Ilmarisen yhteiskäytössä, ja sillä lenneltiin tarkastamassa tietämien taipaleiden takaisia voimajohtoja. Koneella päästiin myös erämaihin ostamaan paikallisilta isänniltä koskiosuuksia. Helikopterin insinöörinä ollut Esko Kukkonen muistelee, että Vuoksen yllä lentelevää lokkiakin epäiltiin usein helikopteriksi, Yrjö Toivanen kertoo.

Hauska, sudenkorentomainen häveli on myös helikopterin edeltäjä, yksipaikkainen autogiro eli gyrokooperi, joka ulkonäöstään huolimatta ei ole helikopteri eikä nouse siis paikaltaan ilmaan. Museon hallussa oleva gyrokooperi

Kokkola Ko-3 liikkui työntöpotkurin avulla ja vaati pienen lähtökiidon vauhtiin päästäkseen.

Erikoisnäyttelyn vitriineistä löytyy tietoa myös helikopterin historiasta, Leonardo da Vincin piirrosmallista nykyaikaan. Da Vincin mallissa vuodelta 1483 oli miesvoimin pyöritettävä akseli, jonka päässä oli kierteinen ilmaruuvi eli roottori. Renessanssineron kopteri ei koskaan lentänyt, mutta idea pystysuoraan nousevasta lentolaitteesta oli keksitty. Onnistuneen lennon helikopterilla teki saksalainen Hanna Reitsch vasta 1936 rakennetulla Focke-Ahgelis Fa 61:llä. Sarjatuotantoon helikopterit tulivat 1940-luvulla.

Näyttelyssä selviää sekin, mihin kaikkeen helikoptereita tarvitaan. Eniten koptereita on puolustusvoimien ja Suomen rajavartiolaitoksen käytössä sekä pelastus- ja lääkintätehtävissä. Myös reittiliikenteessä, erilaisissa nosto- ja vinssauksissa kuin myös elokuvienkin tekemisessä helikopterin ominaisuuksista on hyötyä.

ILMASSA SATA VUOTTA

Helikopterin suunnittelusta toteutukseen kului aikaa, kun taas lentokoneiden kehitys sujui huomattavasti ripeämmin. Wrightin veljesten kuuluisasta pyrähdyksestä vuonna 1903 kesti vain 20 vuotta, kun ilmojen halki kulki jo säännöllisessä liikenteessä postia, rahtia ja matkustajia, myös Suomessa.

Ilmojen oikeasta valloittajasta käydään köydenvetoa eri maiden välillä. Ranskalaisten mukaan ennen yhdysvaltalaisveljeksiä lentoon ylsi Clément Aders moottorikoneella jo 1890. Näyttelyn vitriiniteksteistä selviää, että myös Richard Pearse Uudesta-Seelannista lensi luultavasti ennen

Keltainen PIK-20 on tehopurjekoneen prototyyppi. Mallia on valmistettu yli 400 kappaletta ja se on ollut Suomen suurin vientimenestys lentokonealalla.

Vihjeeksi museoretkeä suunnitteleville: Ilmailumuseoon kannattaa mennä kesäaikaan, jolloin vilpoisissa halleissa on miellyttävää liikkua.

www.suomenilmailumuseo.fi

veljeksiä. Saksalaisten mielestä kunnia kuuluu heille, sillä alun perin saksalainen Gustave Whitehead kohosi ensimmäisenä taivaalle rakentamallaan koneella 1901.

– Wright-veljesten kunniaksi on kuitenkin laskettava, että he jatkoivat lentoharrastustaan. Näin maailma voi viettää tänä vuonna moottorilennon 100-vuotisjuhlaa, toteaa museonjohtaja Toivanen.

Suomen Ilmailumuseo, Tietotie 3,
on avoinna joka päivä kello 11.00 - 18.00.
Ryhmien ja opastusten varaukset etukäteen
numerosta 09 8700 870.

Museonjohtaja Yrjö Toivanen tunnelmoi Suomen ensimmäisen helikopterin ohjaushytissä eli kabinissa. Bell 47 D-1:n avulla tarkastettiin voimalinjoja ja ostettiin koskiosuusia tiettomien erämaataipaleiden takaa 1950-luvulla.

A photograph of Professor Lea Pulkkinen sitting in a light-colored wooden rocking chair with a black leather seat. She is wearing a light pink jacket, a floral patterned scarf, glasses, and black shoes. She is holding a stack of books in her lap. The background shows a modern building with a large glass facade and a multi-level staircase with metal railings. The scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

– Jos tunneasteikko latistuu, tarvitaan yhä enemmän erilaisia impulsseja ja extreme-ilmiöitä, kun mikään ei enää kiinnosta ja riitä. Siitä monet television uudet selviytymisohjelmat ovat sääliittäviä esimerkkejä, professori Lea Pulkkinen pohtii.

Lapsen *näkökulma* saa siivet

Puhelimessa professori Lea Pulkkisesta saa arvovaltaisen kuvan. Mielikuvaa vahvistavat Jyväskylän yliopiston ihmisläheiselle tietotekniikalle omistetun Agora-rakennuksen upeat puitteet mustine luonnonkiviseinineen sekä kyltti, joka ohjaa Lea Pulkkisen saliin. Myöhemmin selviää vielä, että professori Pulkinen on upean rakennushankkeen äiti. Hän esitti ajatuksen monitieteisen keskuksen rakentamisesta ja sai sille laajan tuen. Agora kohosi järven rantaan, vanhan kaatopaikan kohdalle. Idea ihmisen ja tietotekniikan kohtaamisesta osoittautui niin hyväksi, että Nokia kiirehti tekemään täyttömaalle heti viereen omat peilipinnoitettavat rakennuksensa.

Pitkän käytävän päässä, suoraan järvelle päin, avautuu huippuyksikön johtajan työhuone. Siellä kauniisti pukeutunut, hieman etäisen oloinen tiedenainen istuu tuolilleen neuvottelupöydän ääreen ja lupaa aikaa vajaan pari tuntia. Vuodesta 1970 Jyväskylän yliopiston professorina toimineen Pulkkisen olemuksesta välittyy vahva määrätietoisuus. Hän puhuu hiljaisen hallitulla äänellä, eikä kiirehdi tekemään sinunkaappoja.

Suuri yleisö tuntee Lea Pulkkisen parhaiten ehkä lasten yksinäisiä iltapäiviä koskevista keskusteluista ja MUKAVA-hankkeesta, jonka painopiste on kouluikäisissä lapsissa, ja niissä mahdollisuuksissa, joita koulujärjestelmällä on lapsen sosiaalisen pääoman kartoittajana. Vuonna 2001 hän sai Suomen tiedepalkinnon, ja Pulkinen on noteerattu myös kansainvälisesti arvostettuna kehityspsykologian tutkijana, jonka vuodesta 1968 jatkunut seuruututkimus on tuottanut tietoa ihmisen sosiaalisesta ja persoonallisuuden kehityksestä.

ARISTOTELES-PALKINTO ENSI KERTAA NAISELLE

Lea Pulkinen matkustaa paljon, lähes kerran viikossa Helsinkiin, ja lisäksi erilaisiin ulkomailla pidettäviin tiedeseminaareihin.

– Pienellä Jyväskylän lentoasemalla saan hyvää palvelua, ja siellä olen havainnut myös inhimillisyyttä ja joustoa. Vuonna 1989 sain jopa sovittua kiitotien korjauksen lykkäämisestä kuukaudella. Yliopistossa oli järjestämäni tieteellinen kongressi, johon oli ilmoittautunut yli 900 osanottajaa, lähes kaikki ulkomailta, joten hyviä perusteita siirtoon toki oli, hän kertoo tyytyväisenä.

Pulkinen kuuluu niihin ihmisiin, jotka nauttivat suihkukoneella lentämisestä täysin sydämin.

– Kun lentokoneen kiihdytysvaihe lähestyy ja kone alkaa kehretä, asetun mukavasti tuoliini ja valmistaudun nukahdamaan. Fysikaalinen voima ja vapauden tunne miellyttävät minua niin, että jos olisin nuorempi, saattaisin suorittaa lentolupakirjan, hän tunnustaa hymyillen.

Toukokuussa Pulkkisella on jo tiedossaan matka heinäkuun 6. päivää Wieniin. Siellä Euroopan psykologijärjestö, EFPA, myöntää Lea Pulkkiselle vuoden 2003 Aristoteles-palkinnon. Palkinto on tarkoitettu psykologian tutkimusta tai ammattikäytäntöä merkittävästi edistäneelle eurooppalaiselle. Pulkinen saa palkinnon ensimmäisenä suomalaisena ja myös ensimmäisenä naisena kautta aikojen.

AIKUISEN PEILI POTEE

Jos on professori innokas lentomatrustaja, on hän myös ehdoton lapsen oikeuksien puolestapuhuja.

– En ymmärrä miksi parisuhde on mediassa huomattavasti suosittu aihe kuin perhe, jota käsitellään vain harvoin pääaiheena? Ja miksi ihmeessä vanhemmat joutuvat niin harvoin vastuuseen lastensa laiminlyönnistä, heitteillejätöstä ja pahoinpitelystä?

– Lapsesta tehdään syntipukki, vaikka laiminlyönti on aikuisten. Yhteiskunnan asenne on tällä hetkellä sellainen, että vanhempia ei saa edes muistuttaa siitä, että syy on heidän. Kuitenkin lapset ovat vanhempien peilejä. Aikuiset voivat tietysti vedota omaan surkeaan lapsuuteensa, mutta joskus kierre on katkaistava ja vastuu nykyhetkestä otettava.

– Kun lapsen synnyttämistä suunnittelee, tulisi muistaa, että ihmislapsen kasvu vaatii lähes 20 vuotta. Lapsia ei voi tehdä kuin jäniksenpoikasia, jotka jätetään keväthangille omiin oloihinsa selviytymään.

Pulkkinen ihmettelee myös sitä, miten ammattikasvattajatkin tekevät nykyään niin perustavaa laatua olevia virheitä.

– Kun äiti vie 3-vuotiastaan päivähoitoon ja lapsi alkaa ovelta itkeä hoitaja saattaa sanoa, että ”lähde vain pois siitä, ei se kauan itke” tai sitten äitiä syytetään sanomalla, että hänellä on liian symbioottinen suhde lapseensa. Miksei lasta tulla vastaan ja yritetä herättää hänen mielenkiintonsa niin, että hän jäisi mielellään uuteen paikkaan? Onko ammattilaisiltakin kadonnut herkkyyks kohdata lapsia?

NÄKÖKULMAN VAIHTO LÄHENTÄÄ

Lea Pulkkinen rohkaisee vanhempia ja lastenhoidon ammattilaisia kohtaamaan lapsia syvällisemmällä tasolla.

– On totta, että monet aikuiset ovat menettäneet kyvyn asettua lapsen asemaan, mutta tätä kykyä voisi harjoitella koettamalla vaihtaa asian katsomisen kulmaa.

Pulkkinen kertoo esimerkin: koulukiusatun lapsen äiti lähestyy kiusaajan vanhempia ja yrittää puhua heidän kanssaan lapsensa ongelmasta. Nämä torjuvat lähestymisen ylimielisesti sanoen, että se nyt on sellaista koulupoikien maailmaa. Kiusatun äiti tokaisee siihen: ”Kuvittele itse, että työtoverisi pieksäisivät sinut töistä lähtiessäsi ja veisivät rahasi. Pitäisitkö sitä vain aikuisten työelämään kuuluvana ilmiönä? Menisitkö ilomieliin töihin seuraavanakin päivänä?”

– Vanhemmat saattavat myös puhua lapselle rumalla äänensävyllä, mutta pohtiiko kukaan, että miltä tuntuisi jos aikuiselle puhuttaisiin samalla tavalla? Lapsella on herkät korvat ja hän on aikuisesta riippuvainen. Lasta kohtaan pitää toimia samalla tapaa kuin haluaisi itseään kohdeltavan. Lasta tulisi kunnioittaa jo alusta alkaen, vain siten lapsi oppii kunnioittamaan itseään ja muita.

– Vanhempien olisi hyvä myös paneutua lapsensa kehitykseen. Tieto eri ikävaiheista auttaa ymmärtämään millaisia vaatimuksia lapselle voi kussakin iässä asettaa. Yhteiskunta ei valitettavasti järjestä tällaista koulutusta, joten vastuu tiedon hankkimisesta jää lapsen vanhemmille.

TUNTEITA VOI HALLITA

Tunteita pidettiin pitkään fysiologisina tai kokemuksellina tiloina, joiden säätelystä ei puhuttu lainkaan ennen 1980-lukua.

– Minulla oli kuitenkin jo 60-luvulla sellainen käsitys, että ristiriitatilanteissa esiintyviä eroja inhimillisessä käytäytymisessä voi ymmärtää vain, jos otetaan huomioon se, että ihminen voi älyllisesti jäsentää ja tulkita tilanteita ja valita suhtautumistapojaan. Oma tunnetilaa voi häivyttää tai voimistaa. Ajatukseni poikkesi silloin vallitsevasta ajattelutavasta, mutta on nyt tieteellisesti hyväksytty tosiasia.

– Ihminen voi ottaa tilannetta hallintaan, enkä tällä tarkoita tunteiden tukahduttamista, vaan omien tunteiden tunnistamista ja ohjaamista. Ihmisen ei siis tarvitse olla ”tunteiden vietävissä”, vaan hän pystyy halutessaan tarkastelemaan tilannetta ja vaihtamaan tarvittaessa näkökulmaa toisen ihmisen asemaan. Tämä on sosiaalisen kehityksen korkeampi muoto, josta on hyötyä koko elämässä. Lapsikin voi oppia ohjaamaan tunteitaan, jos häntä siihen opastetaan.

TUNNEASTEIKKO HUKKUMASSA PULLOON

Pulkkisen mielestä tunteita latistetaan liian usein alkoholin avulla, ja erityisen huolissaan professori on tyttöjen lisääntyneestä alkoholinkäytöstä.

– Tytöt pitävät tasa-arvona sitä, että saavat juoda yhtä holtittomasti kuin miehet. Mutta miten alkoholistivanhempien lasten käy kun äitikään ei ole enää hoitamassa? Tutkimuksemme mukaan kaikki ne lapset, tytöt ja pojat, jotka 14-vuotiaana käyttivät säännöllisesti alkoholia ja joiivat itsensä joskus humalaan olivat 42-vuotiaana alkoholiongelmaisia.

Pulkkisesta on omituista, että alkoholi on nykyään läsnä kaikkialla siellä missä pidetään hauskaa, jopa urheilussa palkintopallilla, urheiluareenoiden laidoilla ja joidenkin lentoyhtiöiden lennoillakin juomia melkein tuputetaan.

– Aikuiset näyttävät huonoa esimerkkiä ja nuorten on vaikea ymmärtää, että kysymys on tunne-elämän asteikon pilaamisesta. Alkoholia ei tulisi käyttää apuna jännitykseen. On elämän rikkautta kohdata erilaisia tunteita ja mennä niiden läpi selvin päin.

Pulkkinen muistuttaa, että lapsilla on luontaisesti kyky nähdä avoimesti asioita, innostua.

– Jos tunneasteikko latistuu, tarvitaan yhä enemmän erilaisia impulsseja ja extreme-ilmiöitä, kun mikään ei enää kiinnosta ja riitä. Siitä monet television uudet selviytymisohjelmat ovat säällittäviä esimerkkejä.

PIENESTÄ KIPINÄSTÄ SUURI ROIHU

– Lapset ja nuoret tarvitsevat taiteellista ilmaisu- ja profesori Lea Pulkkinen sanoo.

– Se panee liikkeelle ihmisen omia prosesseja, eikä ole pelkkää vastaanottamista. Lapsena saaduista pienistä virikkeistä voi kasvaa suuria roihuja.

Maalauskodista lähtöisin oleva Lea Pulkkinen kertoo asiasta esimerkin omasta elämästään.

– Muistan miten setäni tuli nuorena ylioppilaana käymään morsiamensa kanssa, ja molemmilla oli päässä ylioppilaslakit. Olisin halunnut kokeilla lakkia omaan päähäni, mutta minulle sanottiin taikaukoisesti, että ”älä kokeile, sillä jos kokeilet, sinusta ei tule ylioppilasta.” En kokeillut, sillä päätin, että minusta tulee.

– Toinen selvä kimmoke tuli opiskelijana. Niihin aikoihin, kun vielä luulin, että yliopiston tohtoreilla oli talossa lääkärin vastaanotto, minut kutsuttiin yllättäen väitöstilaisuutta seuraamaan. Menin yliopiston juhlasaliin, näin Oxfordin yliopistossa tohtorinarvon saaneen vastaväittäjän upeassa asussa, ja tilaisuutta seurattuan päätin, että kyllä minäkin vielä jonain päivänä väittelen. Roihu oli syttynyt, ja tässä ollaan.

ÖINEN OIVALLUS

Mikä professoria sitten nykyään liikuttaa ja motivoi työhönsä?

– Sain ensimmäisen oman lapseni 21-vuotiaana, ja toisen tyttärenti kahta vuotta myöhemmin.

En silloin ymmärtänyt vanhemmuudesta mitään, yritin vain selvittää arjesta. Omat lapseni alkoivat motivoitua työtäni kouluikäiseksi tultuaan. Kun Jyväskylää koetteli 60- ja 70-luvun vaihteessa huumeaalto, aloin pohtia, voisinko äitinä tehdä mitään lasten suojelemiseksi, ja mikä pohjimmiltaan on vanhemmuuden merkitys.

Vuonna 1977 Pulkkinen julkaisi Kotikasvatuksen psykologia -kirjan, ja kahta vuotta myöhemmin hän sai puhelun sosiaali- ja terveystieteiden edustajalta, joka pyysi häntä päivähoito- ja kasvatustavoitekomitean jäseneksi.

– Ensireaktio oli, että en tiedä aiheesta mitään. Yön aikana syntyi välähdys: ei mene ehkä kauaakaan kun saan lastenlapsia. Pohdin millainen olisi se päivähoito, johon voisin heidät uskoa.

– Puolitoista vuotta myöhemmin päivähoito- ja kasvatustavoitekomitea päätyi suosittamaan ajatustapaa, jossa tavoitteet asetetaan aikuisille eikä lapsille. Ajatus perustuu siihen, että jos ympäristö on hyvä, se antaa lapselle kehityksen mahdollisuudet. Pitäisi keskittyä arvioimaan enemmän oppimisympäristöä, kuin lasten oppimissuorituksia. Se on edelleenkin hyvä periaate.

VIRVATULI JA ”VISAINEN” KYSYMYS

Lea Pulkkisella ja hänen miehellään on 11 lastenlasta. Nuorin lapsista on vasta kahden kuukauden ikäinen vauva, ja vanhin pian 20-vuotias. Isoäiti esittelee 3-vuotiaan Virvatuli-tytön piirrosta, jossa ovat vierekkäin isoäiti, Virvatuli ja nukke. Pulkkisen ääni lämpenee kun hän selittää piirrosta. Kuvaan on merkitty tarkasti kaikki yksityiskohdat, silmäluomet ja varpaankynnetkin.

– Lastenlapset ovat elävöittäneet valtavasti kokemusmaailmani, ja olen saanut myös tutkimuksiani varten paljon sekä aiheita että ajattelemisen aihetta.

Elävä elämä voi osoittaa, että tieteellinen teoria on virheellinen.

– Kun tyttärenti vanhin poika, Visa, syntyi, oli vallalla sosialisaatioteoria, jonka mukaan pojat ovat erilaisia kuin tytöt, koska he saavat lapsena erilaisia leluja ja virikkeitä. Mummona tein parhaani ja kannoin Visalle nukkeja, mutta turhaan – hän halusi aina vain leikkiä autoilla ja legoilla.

– Nyt uskon, että eri sukupuolta olevien lasten perimässä on jotakin erilaista, ja ylipäätään lasten kesken yksilölliset erot ovat valtavan suuria. Lasta alkaa kunnioittaa aivan uudella tavalla, kun huomaa, että jo 1,5-vuotiaana hänessä on tiettyjä tunnevärejä ja taipumuksia. Olen oppinut, että jokaisessa lapsessa on omat ainutkertaiset aineksensa, jotka tulee ehtoitta hyväksyä, ylpeä isoäiti sanoo.

ILMAILULAITOS